

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De his quæ annexa sunt sacramento ordinis. Quæstio 40.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

332 QVÆST. XXXIX. ART. VI.
ad actum contrarium aboleri : non autem ea que ex
natura sunt . Et ideo non est simile de vitioso actu,
& de vitiosa origine .

ARTIC. VI.

162

*Utrum propter defectum membrorum debeat aliquis
impediri ?*

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod propter
defectum membrorum non debeat aliquis impe-
diti. Quia afflictio non debet addi afflicto. Ergo
non debet priuari ordinis gradu, propter penam
corporalis defectus.

¶ 2 Præterea, Plus exigitur ad actum ordinis in-
tegritas discretionis, quam integritas corporis. Sed
aliqui possunt promoueri ante annos discretionis. Ergo
& cum corporis defectu.

SED contra, Tales prohibebantur à ministerio vo-
teris legis. Ergo multo fortius debent in noua lege
prohiberi. De bigamia verò dicitur * in tractatu de
matrimonio .

* *infr. q. 66. de
ijs in de-
cret. lib. 1
tit. 21.
art. præc.
cor. vide
in decre.
lib. 1. tit.
20.*

RESPONDEO dicendum, quod (sicut ex dictis
patet) aliquis efficitur ineptus ad susceptionem or-
dinum, vel propter impedimentum actus, vel pro-
pter impedimentum claritatis personæ. Et ideo pro-
tientes defectum in mēbris impediuntur à susceptione
ordinis, si sit talis defectus, qui maculam notabilem
inferat, per quem obscuretur personæ claritas, vel
abscissio nasi) vel periculum in executione facere pos-
sit: aliās non impediuntur. Hæc autem integritas
exigitur de necessitate præcepti, sed non de neces-
sitate sacramenti. Et per hoc patet solutio præ-
obiecta.

QVÆST. XL.

De his qua sunt annexa sacramento ordinis, in septem articulos diuisa.

DEinde considerandum est de his que sunt annexa
sacramento ordinis.

¶ Circa hoc quaruntur septem.
¶ Primo, utrum ordinati debeant habere coram

raff
Secun
Terti
renu
Quar
beat
Quinc
Sexto
pote
Septim
ter fi
Vtru
D pri
nati
Dominu
his qui sic
tate nudat
gam eos in
Sed ministr
bertas, Er
penit.
¶ 2 Pr
ra. Sed fig
mura Na
Cum ergo
horum di
ta non de
hoc etiam
non sunt n
ibus.
¶ 3 Præ
cur quia ca
firi altaris o
bere. Ergo
in modum o
SED con
regare est
raff

rasuram, & tonsuram?

¶ Secundo, vtrum corona sit ordo?

¶ Tertio, vtrum per acceptionem coronæ aliquis renuntiet temporalibus bonis?

¶ Quarto, vtrum supra sacerdotalem ordinem debeat esse aliqua potestas episcopalis?

¶ Quinto, vtrum episcopatus sit ordo?

¶ Sexto, vtrum supra Episcopos possit esse aliqua potestas superior in Ecclesia?

¶ Septimo, vtrum vestes ministrorum conuenienter sint in Ecclesia institutæ?

ARTIC. I.

Vtrum ordinati debeant tonsuram deferre?

163

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod ordinati non debeant coronæ rasuram habere. Quia Dominus comminatur captiuitatem, & dispersionem his qui sic attenduntur: vt patet Deut. 32. De captiuitate nudati inimicorum capitis: & Hier. 49. Dispergam eos in omnem ventum qui sunt attonsi in comâ. Sed ministris Christi non debetur captiuitas, sed libertas. Ergo coronæ rasura & tonsura eis non competit.

¶ 2 Præterea, Veritas debet respondere figuræ. Sed figura coronæ præcessit in veteri lege in Nazaræorum, sicut in littera ¶ dicitur. Cum ergo Nazaræi non essent ordinati ad ministerium diuinum, videtur quod ministris ecclesie non debeatur tonsura vel rasura coronæ. Et hoc etiam videtur per hoc, quod conuersi, qui non sunt ministri ecclesiæ, tondentur in religio-

¶ 3 Præterea, Per capillos superflua significantur quia capilli ex superfluis generantur. Sed ministri altaris omnem superfluitatem à se debent expellere. Ergo totaliter debent caput radere, & non in modum coronæ.

SED contra, Quia secundum Greg.* seruire Deo preparare est. Sed corona est signum regni. Ergo illis,

Tho. 4. d. 24. q. 3. art. 1. 2. ¶ 3.

† lib. 4. sent. d. 24. §. B. à me dio ex Isidoro lib. de officijs eccl. 4.

* citatur à Mag. 4. sent. d. 24. §. B. ante med. ¶

tale quid hēt Chrysost. in illud dictū Ioan. vos qui amici mei,

10. 39

illis, qui ad diuinum ministerium applicantur, corona competit.

¶ Præterea, Capilli in velamen dati sunt, ut patet 1. Cor. 11. Sed ministri altaris debent habere mentem reuelatam. Ergo competit eis rasura coronæ.

RESPONDEO dicendum, quod eis, qui ad diuina ministeria applicantur, competit rasura & tonsura in modum coronæ, ratione figuræ: quia corona est signum regni & perfectionis, cum sit circularis. Illi autem qui diuinis ministerijs applicantur, adipiscuntur regiam dignitatem, & perfecti in virtute esse debent. Competit etiam eis ratione subtractionis capillorum & ex parte superiori per rasuram, ne mens eorum temporalibus occupationibus à contemplatione diuinorum retardetur: & ex parte inferiori per tonsuram, ne eorum sensus temporalibus obuoluantur.

Ad primum ergo dicendum, quod Dominus conuincitur illis qui hoc ad cultum dæmonum faciebant.

Ad secundum dicendum, quod ea quæ fiebant in veteri testamento, imperfectè representant ea quæ

Conc. Tol. 4. 40.

sunt in nouo: & ideo ea quæ pertinent ad ministerium noui Testamenti, non solum significabantur per officia Leuitarum, sed etiam per omnes illos qui aliquam perfectionem profitebantur. Nazaræi autem profitebantur perfectionem quandam in depositione capillorum, significantes temporalium contemptum: quoniam

† ut exponit Mag. loco notato in argumentum 2.

uis non in modo coronæ deponerent, sed omnino potum, quia nondum erat tempus regalis & perfecti sacerdotij. Et similiter etiam conuersi tonsentur propter renuntiationem temporalium, sed non raduntur, quia non occupantur diuinis ministerijs, in quibus diuina oporteat eos mente contemplari.

Ad tertium dicendum, quod non solum debet significari temporalium abiectio, sed etiam regalis dignitas in forma coronæ: & ideo non debet totaliter coma tolli; & etiam ne indecens videatur.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod corona sit ordo. Quia in actibus Ecclesie spiritualia corporalibus respondet. Sed corona est quoddam corporale signum, quod Ecclesia adhibet. Ergo videtur, quod signatum interius ei respondeat: & ita in coronatione imprimetur character, & erit ordo.

¶ 2. Præterea, Sicut ab Episcopo solum datur confirmatio, & alij ordines, ita & corona. Sed in confirmatione, & alijs ordinibus imprimitur character. Ergo & in corona: & sic idem quod prius.

¶ 3. Præterea, Ordo importat quemdam dignitatis gradum. Sed clericus hoc ipso quod clericus est, in gradu supra populum constituitur. Ergo corona, per quam efficitur clericus, est aliquis ordo.

SED contra, Nullus ordo datur, nisi in Missæ celebratione. Sed corona datur etiam absque officio Missæ. Ergo non est ordo.

¶ Præterea, In collatione cuiuslibet ordinis fit mentio de aliqua potestate data: non autem in collatione coronæ. Ergo non est ordo.

RESPONDEO dicendum, quod ministri Ecclesie a populo separantur, ad vacandum diuino cultui. In cultu autem diuino quædam sunt quæ per potentias determinatas sunt exercenda: & ad hoc datur spiritualis potestas ordinis. Quædam autem sunt quæ communiter à toto ministrorum collegio fiunt, sicut, dicere diuinas laudes: & ad hoc non præexigitur aliqua potestas ordinis, sed solum quædam depuratio ad tale officium; & hoc fit per coronam: & ideo non est ordo, sed præambulum ad ordinem.

Ad primum ergo dicendum, quod corona habet meritis aliquid spirituale quod ei respondet, sicut signatum signo; sed hoc non est aliqua spiritualis potestas: & ideo in corona non imprimitur character, nec est ordo.

Ad

*ca. clericos
21. d. c. cñ
cōtingat
de state,
et qualis.
c. ult. de
tēp. ord.
lib. 6.*

Ad secundum dicendum, quod quamvis per coronam non imprimatur character, tamen deputatur homo ad diuinum cultum. Et ideo talis deputatio debet fieri per summum ministrorum, scilicet per Episcopum, qui etiam vestes benedicit, & vasa & alia omnia quæ ad diuinum cultum applicantur.

Ad tertium dicendum, quod ex hoc quod aliquis est clericus, est in altiori statu, quam laicus; non tamen habet ampliorem potestatis gradum, qui ad ordinem requiritur.

ARTIC. III.

Utrum per acceptionem coronæ aliquis renuntiet temporalibus bonis?

065

*epist. ad
Nepot. in
ter prin.
med.
to. 1.
*Deut. 10
c. 18.
† lib. 2. de
sacr. p. 3.
c. 1. circa
finem.

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod per acceptionem coronæ aliquis renuntiet temporalibus bonis. Ipsi enim dicunt, cum coronantur Dominus pars hereditatis meæ. Sed sicut dicit Hieron. * Dominus in his temporalibus pars fieri designatur. Ergo abrenuntiant temporalibus.

¶ 2 Præterea, Iustitia ministrorum noui Testamenti, debet abundare super ministros veteris Testamenti, ut patet Marth. 5. Sed ministri veteris Testamenti, scilicet Leuitæ, non acceperunt partem hereditatis cum fratribus suis. Ergo nec ministri noui Testamenti habere debent.

¶ 3 Præterea, Hug. † dicit, quod postquam aliquis est factus clericus, debet deinceps de stipendijs Ecclesiæ sustentari. Sed hoc non esset, si patrimonium suum retineret. Ergo videtur quod abrenuntiet in hoc, quod sit clericus.

SED contra est, quod Hieremias fuit de ordine sacerdotali, ut patet Hierem. 1. Sed ipse habuit possessionem hereditatis, ut patet Hierem. 32. Ergo clerici possunt habere patrimonialia bona.

¶ Præterea, Si hoc non possent, non videretur tunc differentia inter religiosos & clericos seculares.

RESPONDEO dicendum, quod clerici in hoc quod coronam accipiunt, non renuntiant patrimonio, nec

nec alijs rebus temporalibus, quia terrenorum possessio non contrariatur diuino cultui, ad quem clerici deputantur, sed nimia eorum sollicitudo. Quia, ut dicit Greg. affectus in crimine est.

Ad primum ergo dicendum, quòd Dominus dedignatur pars fieri eorum qui res mundi ita possident, ut ex æquo cum alijs diligatur: ita scilicet, quòd aliquis ponat finem suum in Deo, & in rebus mundi. Non tamen dedignatur pars fieri eorum qui res mundi ita possident, ut per eas à cultu diuino non retrahantur.

Ad secundum dicendum, quòd Leuitæ in veteri Testamento habebant ius in hæreditate paterna; sed idèò non acceperunt partem cum alijs tribubus, quæ erant per omnes tribus dispergendi: quòd fieri non potuisset, si vnã determinatam partem terræ accepissent, sicut aliæ tribus.

Ad tertium dicendum, quòd si sint indigentes clerici, & ad sacros ordines promoti, Episcopus qui eos promouit, tenetur eis prouidere, alias eis non tenentur: ipsi autem ex ordine suscepto tenentur Ecclesie ministrare. Verbum autem Hug. intelligitur de illis, qui non habent unde sustententur.

Citatione
in arg.

ARTIC. I V.

Verum supra sacerdotalem ordinem debeat esse aliqua potestas Episcopalis?

166

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quòd supra sacerdotalem ordinem non debeat esse aliqua potestas Episcopalis. Sicut enim in littera dicitur *, Verbo sacerdotalis ab Aaron sumpsit exordium: sed in veteri lege nullus erat supra Aaron. Ergo nec in noua lege debet aliqua potestas esse supra sacerdotalem.

Lib. 4. Sè-
ten d. 24.
S. 1. et Ræ
ban. li. 1.
de insti.
cleric. c. 6
Eusidor.
lib. 2. de
officijs Ec-
clesiæ. 7.

Præterea, Potestas ordinatur secundum actus. Sed nullus actus sacer potest esse maior, quam consecrare corpus Christi, ad quòd est potestas sacerdotalis. Ergo supra sacerdotalem potestatem non debet esse Episcopalis.

Supplementum.

Y ¶ 3 Præ-

¶ Præterea, Sacerdos in offerendo gerit figuram Christi in ecclesia, qui se patri pro nobis obicit. Sed in ecclesia nullus est maior Christo, quia ipse est caput ecclesie. Ergo ut prius.

in 5. Eccl. Hier. p. 1. & titulo, cō templā - tio.

SED contra, Potestas tanto est altior, quanto ad plura se extendit. Sed potestas sacerdotalis (ut Dionysius dicit) extendit se ad purgandum & illuminandum tantum; Episcopalis autem ad hoc, & ad perturbandum. Ergo supra sacerdotalem potestatem debet esse Episcopalis.

¶ Præterea, Diuina ministeria debent esse magis ordinata, quàm humana. Sed humanorum officiorum ordo exigit, ut in quolibet officio præponatur unus qui sit princeps illius officij: sicut præponitur milibus dux. Ergo & sacerdotibus debet aliquis præponi qui sit sacerdotum princeps. Et hic est episcopus. Ergo episcopalis potestas debet esse supra sacerdotalem.

Concil. Trident. sessio. 23 de sacramento or din. can. 7.

RESPONDEO dicendum, quod sacerdos habet duos actus: vnum, principalem, scilicet consecrare corpus Christi: alterum, secundarium, scilicet præparare populum Dei ad susceptionem huius sacramenti, ut prius dictum est. Quantum autem ad primum actum, potestas sacerdotis non dependet ab aliqua superiori potestate nisi diuina. Sed quantum ad secundum, dependet ab aliqua superiori potestate humana. Omnis enim potestas quæ non potest esse in actum, nisi præsuppositis quibusdam ordinationibus, dependet ab illa potestate quæ illas ordinationes facit: sacerdos autem non potest absolute & ligare, nisi præsupposita prælationis institutione, qua sibi subdantur illi quos absoluit. Potest autem consecrare quamlibet materiam à Christo determinatam; nec aliud requiritur quantum est de necessitate sacramenti: quamuis ex quadam congruitate præsupponatur actus episcopalis in consecratione altaris & vestium & huiusmodi. Et ita patet, quod oporteat esse supra sacerdotalem potestatem.

potestatem episcopalem, & quantum ad actum secundarium sacerdotis, non autem quantum ad primum.

Ad primum ergo dicendum, quod Aaron sacerdos fuit, & pontifex, id est, sacerdotum princeps. Sumpsit ergo sacerdotalis potestas ab ipso exordium in quantum fuit sacerdos sacrificia offerens: quod etiam minoribus sacerdotibus licebat: sed non ab eo, in quantum fuit pontifex, per quam potestatem poterat aliqua facere, ut ingredi semel in anno Sancta Sanctorum, quæ alijs non licebat.

Ad secundum dicendum, quod quantum ad illum actum non est aliqua potestas superior, sed quantum ad alium, ut dictum est*.

Ad tertium dicendum, quod sicut omnium rerum naturalium perfectiones præexistunt exemplariter in Deo, ita Christus fuit exemplar omnium officiorum ecclesiasticorum. Vnde unusquisque minister Ecclesiæ, quantum ad aliquid, gerit typum Christi, ut ex littera patet: & tamen ille est superior qui secundum maiorem perfectionem Christum representat. Sacerdos autem representat Christum in hoc quod per seipsum aliquod ministerium implet: sed Episcopus in hoc quod alios ministros instituit, & Ecclesiam fundavit. Vnde ad Episcopum pertinet mancipare aliquid divinis officijs, quasi cultum divinum ad similitudinem Christi statuens: & propter hoc etiam Episcopus specialiter sponsus ecclesiæ dicitur, sicut & Christus.

ARTIC. V.

Virum Episcopatus sit ordo?

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod Episcopatus sit ordo. Primo, per hoc quod Dionysius assignat hos tres ordines ecclesiasticæ hierarchiæ, episcopum, sacerdotem, & ministrum* In littera etiam dicitur quod est ordo Episcoporum quod tripertitus.

¶ Præterea, Ordo nihil aliud est; quam quidam y 2 potestatis

Epiph. heresi 75. contra Aetrium, & Aug. de heresi-bus ad Quod vult Deum, heresi si 53. to. 6.

Ad Heb. 9. In cor. arti.

Dist. 24. iib. 4. sent. per tota dist.

167. † c. 5. Es. hierar. p. 1. * Lib. 4. sent. dist. 24. para. M. c. clericos dist. 21.

potestatis gradus in spiritualibus dispensandis. Sed Episcopi possunt dispensare aliqua sacramenta, quæ non possunt sacerdotes, sicut confirmationem & ordinem. Ergo episcopatus est ordo.

¶ 3 Præterea, In Ecclesia non est aliqua spiritalis potestas nisi ordinis vel iurisdictionis. Sed ea, quæ pertinent ad episcopalem potestatem, non sunt iurisdictionis: aliàs possent committi non Episcopo, quod falsum est. Ergo sunt potestatis ordinis. Ergo Episcopus habet aliquem ordinem, quem non habet sacerdos simplex: & sic episcopatus est ordo.

SED contra est, quod vnus ordo non dependet à precedenti, quantum ad necessitatem sacramenti. Sed episcopalis potestas dependet à sacerdotali: quia nullus potest recipere episcopalem potestatem, nisi prius habeat sacerdotalem. Ergo episcopatus non est ordo.

¶ Præterea, Maiores ordines non conferuntur nisi in sabbathis. Sed episcopalis potestas traditur in dominicis. Ergo non est ordo.

RESPONDEO dicendum, quod ordo potest accipi dupliciter. Vno modo secundum quod est sacramentum: & sic, vt prius dictum est*, ordinatur omnis ordo ad Eucharistiæ sacramentum. Vnde cum Episcopus non habeat potestatem superiorem sacerdote, quantum ad hoc episcopatus non erit ordo. Alio modo potest considerari ordo secundum quod est officium quoddam respectu quorundam actionum sacrarum: & sic cum Episcopus habeat potestatem in actionibus hierarchicis respectu corporis mystici supra sacerdotem, episcopatus erit ordo: & secundum hoc loquuntur auctores inducæ*.

* In arg. Vnde patet solutio Ad primum. Ad secundum dicendum, quod ordo prout est sacramentum imprimens characterem, ordinatur specialiter ad sacramentum Eucharistiæ, in quo ipse

Christus

Beo pap.
I. epif 79.
¶ est ad
Dioscor.
Alexād.
¶ in De-
cretal. li.
1. tit. 11.
¶ 37. ar.
2. cor. ad
1. ¶ ar.
4. corp.

* In arg.
¶

Christus coninetur, quia per characterem ipsi Christo figuramur: & ideo licet detur aliqua potestas spiritualis episcopo in sui promotione respectu aliquorum sacramentorum, non tamen illa potestas habet rationem characteris: & propter hoc episcopatus non est ordo, secundum quod ordo est sacramentum quoddam.

Ad tertium dicendum, quod potestas episcopalis non est tantum iurisdictionis, sed etiam ordinis, ut ex dictis patet*: secundum quod ordo communiter accipitur.

*In cor. 3.
et ar pra
ced. corp.*

ARTIC. VI.

Utrum supra Episcopos possit esse aliquis superior in Ecclesia?

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod supra Episcopos non possit esse aliquis superior in Ecclesia. Quia omnes Episcopi sunt Apostolorum successores. Sed potestas quæ est data vni Apostolorum, scilicet Petro, Marc. 16. est data omnibus Apostolis, Ioan. 20. Ergo omnes Episcopi sunt pares, & vnus non est supra alium.

¶ 1 Præterea, Ritus Ecclesiæ magis debet esse conformis ritui Iudæorum, quàm ritui Gentilium. Sed distinctio episcopalis dignitatis, & ordinatio vnus supra alium (ut in littera dicitur †) est à Gentilibus introducta: in veteri autem lege non erat. Ergo nec in ecclesia Episcopus vnus super alium esse debet.

*† Lib. 4.
Sens. dif.
24. §. M.*

¶ 2 Præterea, Superior potestas non potest conferri per inferiorem, neque æqualis per æqualem: quia sine vlla contradictione, quod minus est, à maiori benedicatur, Hebr. 7. vnde etiã sacerdos nõ promouet Episcopum neque sacerdotem, sed Episcopus sacerdotem. Sed Episcopus potest quemlibet Episcopum promouere: quia etiam Holtiensis Episcopus consecrauit Papam. Ergo episcopalis dignitas in omnibus est æqualis: & sic vnus Episcopus non debet alij habere, ut in littera dicitur †.

**Decr. 2.
21. c. 7.*

*† Lib. 4.
Sens. d. 24.
§ M.*

* Conci.
3. Con-
stantin.
can. 21.
¶ Refer-
tur in
Decretis
dist. 22.
c. Desi-
mus.

SED contra est, quod legitur in concilio Con-
stantinopolitano *, Veneramur secundum Scriptu-
ras, & secundum Canonum statuta & definitiones,
sanctissimum antiquæ Romæ Episcopum primum esse
& maximum Episcoporum, & post ipsum, Constanti-
nopolitanum Episcopum. Ergo vnus Episcopus est su-
pra alium.

¶ Præterea, Beatus Cyrillus Episcopus Alexan-
drinus dicit, Vt membra maneamus in capite nostro
apostolico throno Romanorum pontificum, à quo
nostrum est quærere, quid credere, & quid tenere
debeamus; ipsum venerantes, ipsum rogantes pro
omnibus: quoniam ipse solus est reprehendere,
corripere, statuere, disponere, soluere, & ligare, hoc
illius qui ipsum ædificauit: & nulli alij quod sum-
mum est plenum, sed ipsi soli dedit: cui omnes iure
uino caput inclinant, & primates mundi tanquam
ipsi Domino Iesu Christo obediunt. Ergo Episcopi
alicui subsunt etiam de iure diuino.

RESPONDEO dicendum quod vbiunque sunt
multa regimina ordinata in vnum, oportet esse aliquid
quod vniuersale supra particularia regimina: quia in
omnibus virtutibus & artibus, vt dicitur in 1. ¶ Et
est ordo secundum ordinem finium. Bonum autem
commune est diuinius quam bonum speciale; & ideo
supra potestatem regitiuam, quæ * coniectat bonum
speciale, oportet esse potestatem regitiuam vniuersa-
lem † respectu boni communis: alias non possent
se colligatio ad vnum. Et ideo cum tota Ecclesia
fit vnum corpus, oportet si ista vnitas debet con-
seruari, quod sit aliqua potestas regitiua respectu
tius Ecclesiæ supra potestatem Episcopalem, quæ
vnaquæque specialis Ecclesiæ regitur: & hæc est po-
testas Papæ. Et ideo illi qui hanc potestatem no-
gant, schismatici dicuntur, quasi diuisores vni-
tatis Ecclesiæ. Et inter Episcopum simplicem & Pa-
pam sunt alij gradus dignitatum correspondentes gra-
dibus vnionis, secundum quos vna congregatio vn-

† lib. 1. e.
1. c. 2.

* alias,
communi-
cat.

† alias,
quæ com-
municat
bonū vni-
uersale.

communitas includit aliam: sicut communitas prouincie includit communitatem ciuitatis, & communitas regni communitatem vnus prouincie, & communitas totius mundi includit communitatem vnus regni.

Ad primum ergo dicendum, quod quamuis omnibus Apostolis data sit communiter potestas ligandi & soluendi: tamen vt in hac potestate ordo aliquis significaretur, primo soli Petro data est, vt ostendatur quod ab eo in alios ista potestas debeat descendere: propter quod etiam ei dixit singulariter, Confirma fratres tuos, & pasce oues meas: id est, loco mei (vt dicit Chrysostr.) præpositus & caput esto fratrum, vt ipsi te in loco meo assumentes vbique terrarum te in throno tuo sedentem prædicent, & confirment.

Ad secundum dicendum, quod ritus Iudæorum non erat diffusus in diuersis regnis & prouincijs, sed tantum in vna gente: & ideo non oportebat quod vnus eo qui habebat potestatem principalem, alij pontifices distinguerentur. Sed Ecclesie ritus sicut & Gentium per diuersas nationes diffunditur. Et ideo oportet quod quantum ad hoc, magis Gentilium ritui quam Iudæorum, Ecclesie status conformetur.

Ad tertium dicendum, quod potestas sacerdotis creditur à potestate Episcopi, quasi à potestate alterius generis. Sed potestas Episcopi exceditur à potestate Papæ, quasi à potestate eiusdem generis: & ideo omnem actum hierarchicum, quem potest facere Papa in ministracione sacramentorum, potest facere Episcopus: non autem omnem actum, quem potest facere Episcopus, potest facere sacerdos in sacramentorum collacione. Et ideo quantum ad ea que sunt Episcopalis ordinis, omnes Episcopi sunt æquales: & propter hoc, quilibet Episcopus alium potest consecrare.

Utrum vestis ministrorum conuenienter sint in Ecclesia instituta?

169

Exod. 28.
Leu. 6.
16.

AD septimum sic proceditur. Videtur, quod vestes ministrorum non conuenienter sint in Ecclesia institutæ. Ministri enim noui Testamenti magis tenentur ad castitatem, quam ministri veteris. Sed inter alias vestes ministrorum veteris Testamenti erant femoralia in signum castitatis. Ergo multo fortius esse debent inter vestes ministrorum Ecclesiæ.

¶ 2 Præterea, Sacerdotium noui testamēti est dignius quàm sacerdotium veteris. Sed veteres sacerdotes habebant mitras, quod est signum dignitatis. Ergo sacerdotes nouæ legis eas debent habere.

¶ 3 Præterea, Sacerdos est propinquior ordinibus ministrorum, quam ordo Episcopalis. Sed Episcopi vtuntur vestibus ministrorum: Dalmatica scilicet, quæ est vestis diaconi; & tunica, quæ est vestis subdiaconi. Ergo multo fortius debent eis vt simplices sacerdotes.

* Greg. 1.
7. ep. 111.

¶ 4 Præterea, In veteri lege Pontifex deferēbat superhumerales, quod significabat onus Euangelij: vt dicit Beda. Hoc autem maximè Pontificis nostris incumbit. Ergo debent habere superhumerales.

In tract.
de tabernaculo et
vestibus
sacerdotis.

¶ 5 Præterea, In Rationali, quo vtēbantur Pontifices veteris legis, scribebantur doctrina & veritas. Sed veritas maximè in noua lege declarata est. Ergo Pontificibus nouæ legis competit.

¶ 6 Præterea, Lamina aurea, in qua scriptum erat dignissimum nomen Dei, erat dignissimum ornamentum veteris legis. Ergo illud maximè debet transferri in nouam legem.

¶ 7 Præterea, Ea quæ exterius geruntur in ministris Ecclesiæ, sunt signa interioris potestatis. Sed Archiepiscopus non habet alterius generis potestatem quàm Episcopus, vt dictum est. Ergo non debet

debet habere pallium, quod non habent Episcopi.
 ¶ 8 Præterea, Potestatis plenitudo residet pe-
 nes Romanum Pontificem. Sed ipse non habet bacu-
 lum. Ergo nec alij episcopi debent habere.

RESPONDEO dicendum, quòd vestes ministrorū
 designant idoneitatem, quæ in eis requiritur ad tra-
 ctandum diuina. Et quia quædam sunt quæ in omni-
 bus requiruntur, & quædam requiruntur in superiori-
 bus, quæ non ita exiguntur in inferioribus: ideo quæ-
 dam vestes sunt omnibus ministris communes, quædã
 autem superioribus tantum: & ideo omnibus mini-
 stris competit amictus humeros regens; quo signifi-
 catur fortitudo ad diuina officia exequenda, quibus
 mancipantur: & similiter alba, quæ significat purita-
 tem vitæ: & cingulum, quod significat repressio-
 nem carnis. Sed subdiaconus vltimus habet manipulum,
 in sinistra, quo significatur extersio minimarum ma-
 cularum: quia manipulus est quasi sudarium ad ex-
 tergendum vultum; ipsi enim primo ad sacra tra-
 ctanda admittuntur. Habent etiam tunicam strictam,
 per quam doctrina Christi significatur: vnde & in
 veteri lege, in ipsa, tintinnabula pendebant: subdia-
 cono enim primo admittuntur ad doctrinam nouæ le-
 gis annuntiandam. Sed diaconus habet amplius sto-
 lam in sinistro humero, in signum, quòd applicatur
 ad ministerium in ipsis sacramentis. Et Dalmati-
 cam, (quæ est vestis larga, sic dicta, quia in Dalma-
 tiæ partibus primò vsus eius fuit) ad designandum,
 quòd ipse primò dispensator sacramentorū ponitur:
 ipse enim sanguinè dispensat, in dispensationem au-
 tem largitas requiritur. Sed sacerdoti in utroque hu-
 mero ponitur stola; vt ostendatur quòd ei plena po-
 testas dispensandi sacramenta datur, non vt ministro
 alterius: & ideo stola descendit vsque ad inferiora.
 Habet etiam casulam, quæ significat charitatem: quia
 ipse charitatis conficit sacramentum, scilicet Eu-
 charistiam. Sed episcopis adduntur nouem orna-
 menta supra sacerdotes, quæ sunt caligæ, sandalia,
 succin-

succintorium, tunica, dalmatica, mitra, chirotheca, annulus, & baculus: quia nouem sunt quæ ipsi supra sacerdotes possunt, scilicet, clericos ordinare, uirgines benedicere, basilicas dedicare, clericos deponere, synodos celebrare, chrisma conficere, velles & vasa consecrare. Vel per caligas significatur rectitudo gressuum. Per sandalia, quæ pedes tegunt, contemptus terrenorum. Per succintorium, quo stola ligatur cum alba, amor honestatis. Per tunicam, perseverantia: quia Ioseph. tunicam talem habuisse legitur, quasi descendente usque ad talos, per quos significatur extremitas vitæ. Per dalmaticam, largitas in operibus misericordiarum. Per chirothecas, cautela in opere. Per mitram, scientia vtriusque Testamenti: unde & duo cornua habet. Per baculum, cura pastoralis, qua debent colligere vagos, quod significat curitas in capite baculi: sustentare in firmos, quod ipse stipes signat baculi: & pungere lentos, quod significat stimulus in pede baculi: unde versus.

Collige, sustenta, stimula: vaga, morbida, lenta.
Per annulum, sacramenta fidei, qua ecclesia desponsatur Christo. Episcopi enim sunt in Ecclesia loco Christi. Sed vltimus Archiepiscopi pallium habent in signum privilegiatæ potestatis: significat enim torquet auream quam solebant legitime certantes accipere.

Ad primum ergo dicendum, quod sacerdotibus veteris Legis indicabatur continentia, illo tantum tempore quo ad suum ministerium accedebant: & idem in signum castitatis tunc seruandæ, in sacrificiorum oblatione feminalibus utebantur. Sed ministris noui Testamenti indicitur perpetua continentia; & idem non est simile.

Ad secundum dicendum, quod mitra non erat signum alicuius dignitatis: fuit enim sicut quoddam gulerum, vt Hieronymus * dicit: sed cydaris, quæ erat signum dignitatis, solis pontificibus dabatur, sicut et nunc mitra.

Ad tertium dicendum, quod potestas ministrorum

* in epist.
ad Fabio
lã de ve-
ste sacer.
parũ an-
te med.
30. 3.

est in Episcopo sicut in origine, non autem in sacer-
dote; quia ipse nõ confert illos ordines: & ideò magis
Episcopus, quàm sacerdos, vestibus ministrorũ vtitur.

Ad quartum dicendum, quòd loco superhumeralis
mittitur stola: quæ ad idem significandum est, ad quod
erat superhumeralis.

Ad quintum dicendum, quòd pallium succedit lo-
co rationalis.

Ad sextum dicendum, quòd pro illa lamina habet
Pontifex noster crucem, vt Innoc. dicit; sicut pro fe-
minalibus, habet sandalia; pro linea, albam; pro bal-
neo, cingulum; pro podere, tunicam; pro ephod,
amictum; pro rationali, pallium; pro cydari, mitram.

Ad septimum dicendum, quòd quamuis non ha-
beat alterius generis potestatem, tamen eandem
habet amplioem. Et ideò ad hanc perfectionem de-
signandam, sibi pallium datur, quo vndique circum-
datur.

*Al. aliã
genere.*

Ad octauum dicendum, quòd Romanus pontifex
non vtitur baculo: quia Petrus misit ipsum ad susci-
piendum quendam discipulum suum, qui postea factus
est Episcopus Treuerensis: & ideò in diocesi Treue-
rensi Papa baculum portat, & non in alijs locis: vel
etiam in signum, quòd non habet coarctatam potesta-
tem: quod curuatio baculi significat.

*Papa cur
baculum
nõ defert*

QVÆST. XLI.

*De sacramento matrimonij ¶, in quatuor ar-
tículos diuisa.*

*† Concil.
Trid. ses.
24 de sa-
cram. ma-
trimonij.*

Post hæc considerandum est de matrimonio. Et
primo agendum est de eo, in quantum est in of-
ficium naturæ. Secundo, in quantum est sacramen-
tum. Tertio, in quantum absolute, & secundum se
consideratur.

- ¶ Circa primum quærentur quatuor.
- ¶ Primo, vtrum sit de iure naturali?
- ¶ Secundo, vtrum cadat sub præcepto?
- ¶ Tertio, vtrum eius actus sit licitus?
- ¶ Quarto, vtrum possit esse meritorius?

AR-